

Een nachtegaal in mijn tuin

Mijn tuin is een bostuin, opzij en aan de achterkant omgeven door hoog opgeschoten bos van eiken en berken. Een echte bostuin, maar ik noem hem het liefst een betegelde wildernis. Dat betegelen slaat in hoofdzaak op een grillig gevormd gazon en een even grillige border. Daarachter ook aan de straatkant, een dichte wand van coniferen, vogelkers, malus, prunus, azalea mollis en vooral machtige rhododendrons, waarbij er zijn van 4 à 5 m hoog. In die wand mag groeien wat er groeien wil: bramen, varens, hop, lijsterbes enz. En wat dood gaat mag ook blijven staan: een dode vlier, die de vogels als een soort uitkijktoren schijnen te beschouwen. In al die ruigte kom ik eenvoudig niet: ik zou teveel varens vertrappen en nesten verstoren. Ik weet ze zo ongeveer wel te zitten, die nesten, maar ik ga er nooit bij kijken. Ik wens geen pad vrij te maken voor de katten. Het resultaat is dat voor de vogels mijn tuin een vrijplaats is waar ze dankbaar gebruik van maken. Wie er also broeden? Merel, zanglijster, tuinfluiter, zwartkop, winterkoninkje, grauwe vliegenvanger, pimpelmees, koolmees, matkop, fitis, braamsluiper, bastaardnachtegal en roodborst.

Alleen met de nachtegaal wou het in de 26 jaar, dat ik hier woon, niet erg lukken.

Hij kwam wel, zong een dag en een nacht, soms een paar dagen, maar dan verdween hij weer om ergens anders zijn heil te zoeken. Alleen 2 jaar geleden heeft hij, net buiten mijn tuin, in een woeste ruigte van brandnetels, gebroed. Verleden jaar liep het weer af met een gezongen groet. Maar dit jaar scheen de dichte ondergroei van mijn tuin hem toch wel aan te staan. Hij bleef! Hij maakte me 's nachts wakker en dan lag ik verheerlijkt te luisteren tot ik weer insliep. 's Morgens voor dag en dauw was hij niet de eerste. Hij begon pas als het concert in mijn tuin en het bos op volle gang was. Dan gaf hij een solonummertje weg om van te smullen en daar had, in geluidsterkte, alleen de winterkoning van terug. Eén keer werd het zelfs een duet tussen die twee, precies om de beurt, wel 10 minuten lang.

Zou hij gaan nestelen? Dat was voor de zoveelste maal de grote vraag. Zingen deed hij het meest achter m'n huis in de buurt van die brandnetels van twee jaar geleden. Maar ik zag hem ook op het gazon, tenminste als ik maar niet in de tuin kwam. Gelukkig kon ik door het raam rustig kijken hoe hij uit de border te voorschijn kwam, de rand van het gazon volgde en telkens weer verdween in de dichte wand, die de tuin van de zeer drukke straat scheidt. Zou hij het daar zoeken? Dat vond ik een dwaze veronderstelling, gezien de rust achter het huis. Eigenlijk gaf ik al gauw de moed op om ooit te weten te komen, waar hij zijn nest zou maken. Och, het deed er eigenlijk zo weinig toe. Als hij maar bleef en de pracht van mijn tuin relief gaf met zijn gezang. En dat deed hij, 's nachts, maar vooral ook overdag, wat ik nog veel heerlijker vind.

Van mijn voordeur loopt een tegelpaadje van 10 m naar de straat. Links, tot aan de burens, de meest volmaakte wildernis.

Midden in die wildernis, aan de voet van een heel dun eikje, zag mijn vriend Ad, terwijl we midden op het paadje stonden, een prop dood blad. 'Daar zit een nest', zei hij. 'k Geef er niets van. 'Hoogstens een oud merelnest of een speelnest van een winterkoning of gewoon wat blaren'. We werden het niet eens en - volkomen tegen mijn principe - we gingen kijken. Een grote prop blaren met een cilindervormig diep kokertje in 't midden. 'Zie je wel, een verlaten nest'. Ad keek beter dan ik, zag 4 kleine eitjes en haalde ze er uit. Groenbruin, glad en met een paar witte vlekken van uitwerpselen. Gauw weer

er in en weg van dat nest. Van wie kon dat zijn? Niet van een winterkoning; 't was geen bal met een kleine opening. Niet van een fitis, het ovenbakkertje. Misschien van een tjiftaf, maar die had ik zo dichtbij niet gehoord. We verwensten onze stommiten om te gaan kijken. 't Zou wel afgelopen zijn. Maar 's middags zag ik, van het tegelpaadje af, een kleine vogel op het nest, diep er in, net een verdord blaadje. Wie was dat? Mijn schoonzoon, een vogelkenner van professie, zei, toen ik hem het verhaal vertelde: 'een fitis, een tjiftaf of een nachtegaal'. Ja, wie? 'British Birds' met zijn prachtige gekleurde afbeeldingen van vogeleieren, bracht de oplossing. Een nachtegaal!! Hoe was het mogelijk, zó dicht bij de drukke straat waar de hele dag auto's doorrazen, zó dicht bij mijn paadje. Tot overmaat van ramp het bericht dat er in mijn afwezigheid jongens in dat stuk ruigte geweest waren. Niets meer te zien van een vogel op het nest. Wel zag ik ze op het gazon, maar ze verdwenen zó geraffineerd in de struiken en de ruigte, dat er geen richting uit afgeleid kon worden. Zo verliepen er een paar weken. Eigenlijk geloofde ik niet meer in de mogelijkheid dat ze het broeden, dat ik maar één keer gezien had, doorgezet hadden. Maar op een vroege morgen, dat ik voor het raam, met uitzicht op het gazon, een kopje thee zat te drinken, zag ik ma nachtegaal met heel klein voer in haar snavel in de richting van het nest vliegen. 'Nu of nooit'. Niet naar buiten lopen; dan zou ze toch een andere kant opgaan. 'Het hoge raampje in de hal'. op een stoel staande zou ik juist de bovenste blaadjes van het nest zien. Het lukte. Nooit heb ik een vogel zó slim naar zijn nest zien gaan. Met een omweg naar een takje, een paar meter van het nest af, doodstil blijven zitten, alleen de kleine beweging van het wippende staartje; weer roerloos op een takje wat dichterbij en dan met een draai een duik in het nest, stil als een gevallen bruin blaadje en dan even stiekum er weer vandoor. 'k Heb menig kwartiertje op die stoel doorgebracht, maar nooit zag ik beweging van jongen, nooit hoorde ik enig geluid. De lekkere hapjes werden groter; de weggedragen propjes ook. Tot ik op een regenachtige avond thuis kwam en hevig hoorde alarmeren. Karr, karr, karr. 'Nu is er iets mis; zeker een kat geweest.' Maar de volgende morgen waren ze aan 't fourageren op het gazon en doken ze met hun vangst naar de jongen in de rhododendrons. Er is dus niets bijzonders aan de hand. Ze zijn alleen maar uitgevlogen, zonder dat ik ook maar één keer van mijn verheven standplaats iets van de jongen gezien heb. Eigenlijk toch wel iets heel bijzonders: zó vlakbij de drukke straat, vlakbij mijn tegelpaadje, waar de melkboer, de bakker, de postbode, de krantenjongen en ikzelf voor een druk verkeer zorgen. Daar een nest jongen grootbrengen op zo'n stiekeme manier, dat alleen ik voor mijn raampje in de hal kon zien, wat er aan de hand was. Nu ze uitgevlogen zijn heb ik twee keer een jong gezien, heel eventjes maar, want ze zijn onvoorstelbaar slim in het zich verstoppert, even slim als pa en ma bij het voeren. Nu is het wachten tot de jongen ook op het gazon komen, net als altijd de jonge merels en lijsters doen. 'k Ben benieuwd!

Vanmorgen heb ik vijf minuten uit het raam van mijn slaapkamer naar mijn uitbundig bloeiende rhododendrons liggen kijken. In die vijf minuten zag ik de pimpelmezen hun tweede broed jongen in het nestkastje voeren. Ik zag in de dode vlier het winterkoninkje zijn hoogste lied uitgalmen. Het woont in de ampelopsis vlak boven mijn hoofd, vlakbij een merel en een vliegenvanger. Ik zag een vliegenvanger een woeste aanval doen op twee merels, die scheldend wegvlogen. En ik zag een bastaardnachtegal met voer in zijn snavel in zijn voor mij onzichtbare nest duiken. Toen ben ik me gaan scheren, meer dan ooit overtuigd van het nut van mijn 'beteugelde wildernis'.

Mijn vriend Ad heeft een oude bal, waar hij een gaatje in had gemaakt, zo groot als een gulden, in een lage mik van een boompje stevig neergelegd. Daar wonen staartmezen in.